

Kontakt dla mediów:

e-mail: media@parp.gov.pl

Informacja prasowa

Warszawa, 24.07.2024 r.

Raport PARP: polskie MŚP w kontekście ekoinnowacji. Jak wypadają na tle Europy?

Sektor MŚP w Polsce jest fundamentem gospodarki – to aż 97,2% wszystkich firm, które generują ponad 45% PKB. Jak motor napędowy polskiej gospodarki prezentuje się w kontekście aktywności prośrodowiskowej? Szczegółowo ten temat bada publikacja Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) „Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce 2024”.

Czy wiesz, że...

...mikroprzedsiębiorstwa stanowią aż 97,2% wszystkich firm w Polsce? To oznacza, że prawie każda firma, z którą masz kontakt na co dzień, to mikroprzedsiębiorstwo.

Mikroprzedsiębiorstwa to firmy zatrudniające mniej niż 10 osób i osiągające roczne obroty nieprzekraczające 2 milionów euro. Są one często rodzinne, a ich działalność skupia się głównie na rynku lokalnym. Wiele z nich to sklepy, małe warsztaty, punkty usługowe czy firmy z branży IT.

...sektor MŚP generuje ponad 45% PKB Polski? Małe i średnie przedsiębiorstwa są kręgosłupem polskiej gospodarki. Generując niemal połowę produktu krajowego brutto, odgrywają kluczową rolę w kreowaniu miejsc pracy oraz w rozwoju regionalnym. Ich wpływ na gospodarkę jest ogromny, ponieważ elastycznie reagują na zmieniające się warunki rynkowe i szybko adaptują innowacje.

...w Polsce funkcjonuje ponad 2 miliony mikro, małych i średnich przedsiębiorstw? Te firmy zatrudniają łącznie niemal 7 milionów osób. MŚP stanowią znaczący segment rynku pracy, oferując zatrudnienie nie tylko w dużych miastach, ale także w mniejszych miejscowościach. Ich różnorodność obejmuje branże od produkcji, przez handel, po usługi. Wielu przedsiębiorców zaczyna swoją działalność jako mikroprzedsiębiorcy, a z czasem rozwija swoje firmy, przekształcając je w małe i średnie przedsiębiorstwa.

Aktywność prośrodowiskowa polskich MŚP na tle Unii Europejskiej

Polska otrzymała 67,37 punktów w najnowszym Europejskim Indeksie Ekoinnowacyjności (European EcoInnovation Scoreboard), podczas gdy średnia unijna wynosi 121 punktów. Dane przytoczone w raporcie PARP sugerują, że w najbliższych latach sytuacja ta raczej się nie zmieni. Porównanie dostępnych danych z lat 2017 i 2021 nie wykazuje istotnych zmian w działaniach firm i ich deklaracjach na rzecz efektywnego gospodarowania zasobami, zarówno w Polsce, jak i w całej Unii Europejskiej.

Największą pozytywną zmianą w polskich firmach było podejmowanie działań związanych z recyklingiem – o 8 p.p. (z 24% w 2017 r. do 32% w 2021 r.) wzrosła liczba przedsiębiorstw angażujących się w tę aktywność. Średnia unijna w tym zakresie w 2021 roku wynosiła 47%.

W Polsce poszerzanie oferty ekologicznych produktów lub usług także nie cieszyło się dużym zainteresowaniem wśród przedsiębiorców. Pomiedzy 2017 a 2021 rokiem liczba ta praktycznie się nie zmieniła (spadek z 26% do 25%). Dla porównania, w UE wynik ten wzrósł o 8 p.p. (z 24% do 32%).

W raporcie PARP autorzy sugerują także brak perspektyw na zmiany. W 2021 r. strategię prośrodowiskową miało w planach opracować tylko 12% polskich firm i 19% unijnych. Co więcej, coraz mniej przedsiębiorców uważa, że działania środowiskowe powodują spadek kosztów produkcji. W 2017 roku, 40% polskich firm i 41% firm unijnych dostrzegało taką zależność. W 2021 roku, wyniki te spadły odpowiednio do 29% i 31%.

Ekoinnowacje w przemyśle i usługach

Jak przedsiębiorcy z sektora przemysłu i usług oceniają skuteczność wprowadzonych przez siebie ekoinnowacji? Dane z raportu PARP wskazują, że przedsiębiorstwa przemysłowe rzadziej dostrzegają swój wkład w działania prośrodowiskowe. Niezależnie od swej wielkości, firmy deklarują zmniejszenie udziału energii z paliw kopalnych na rzecz źródeł odnawialnych (9,8%). Recykling odpadów, który w poprzednim badaniu był liderem w tym sektorze, spadł na drugie miejsce (8,1% wskazań wobec 12,3% w latach 2018-2020).

W sektorze usług wyniki pod względem aktywności prośrodowiskowej także uległy pogorszeniu. Małe firmy, które wcześniej prezentowały lepsze wyniki prośrodowiskowe, w latach 2020-2022 odnotowały dużo słabsze rezultaty. Wpływ na to miał okres pandemii i wojny w Ukrainie. Największą zmianę można zaobserwować w deklaracji zużycia mniej zanieczyszczających materiałów, gdzie odsetek firm deklarujących takie działania spadł z 9,2% do 1,9%.

Raport PARP wskazuje również na powrót do spodziewanej zależności, że im większa firma, tym większy jest jej wkład w ochronę środowiska. To zmiana względem lat 2018-2020, kiedy to małe firmy wyprzedzały średnie podmioty w tym zakresie.

Pragmatyczne podejście do zmian i (nie)potrzebne kompetencje

Wśród firm innowacyjnych głównym czynnikiem stymulującym działania proekologiczne były wysokie koszty środków produkcji (usługi 30,9%, przemysł 42,7%). Świadczy to o pragmatycznym podejściu podmiotów gospodarczych do wyzwań, na które odpowiadają nowymi, innowacyjnymi rozwiązaniami. Ważnymi motywatorami okazały się również potrzeby związane z poprawą reputacji (usługi 26,1%, przemysł 33,9%) i dostosowaniem się do regulacji (usługi 22,4%, przemysł 33,8%). Subsydia i granty miały mniejszy wpływ, co może wynikać z niskiego oczekiwanego popytu rynkowego na innowacje proekologiczne.

Zarówno unijni, jak i polscy przedsiębiorcy sektora MŚP zapytani w 2023 roku o wpływ braków kadrowych na możliwości firm w ograniczaniu wpływu środowiskowego,

w większości zaprzeczali, aby te braki miały znaczący wpływ (82% średnia UE, 89% Polska). Negatywny wpływ braków kadrowych na aktywność firmy w walce ze zmianami klimatycznymi odczuwało tylko 6% polskich przedsiębiorców, przy 10% średniej dla UE.

Raport PARP podkreśla również, że firmy często postrzegają ogólny wpływ na środowisko jako odległe wyzwanie, niekoniecznie związane bezpośrednio z ich działalnością. Jednak, gdy przedsiębiorcy są pytani o konkretne działania proekologiczne w swoich firmach, zaczynają dostrzegać rzeczywiste bariery we wprowadzaniu takich rozwiązań. To istotna wskazówka dla podmiotów wspierających rozwój firm. Oznacza to, że proponowane programy wsparcia powinny skupiać się na konkretnych wyzwaniach, przed którymi stoją przedsiębiorcy, aby były skuteczne.

Cały raport „Raport o stanie małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce” jest dostępny na stronie PARP: <https://www.parp.gov.pl/component/publications/publication/raport-o-stanie-sektora-malych-i-srednich-przedsiębiorstw-w-polsce-2024>